

Педагогічна майстерність вищої школи

Робоча програма навчальної дисципліни (силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий)</i>
Галузь знань	<i>14 Електрична інженерія</i>
Спеціальність	<i>142 Енергетичне машинобудування</i>
Освітня програма	<i>ОНП Енергетичне машинобудування</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна, навчальні дисципліни для здобуття універсальних компетентностей дослідника</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>II курс, осінній семестр</i>
Об'єм дисципліни	<i>2 кредити ЄКТС (60 годин), 13 годин лекцій, 47 годин СРС</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік / реферат</i>
Розклад занять	http://roz.kpi.ua/
Мова викладання	<i>українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: д.т.н., професор, Туз Валерій Омелянович, valeriituz56@gmail.com</i>
Розміщення курсу	https://campus.kpi.ua , https://drive.google.com/drive/u/2/my-drive

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предмет навчальної дисципліни організація педагогічної діяльності у вищій школі

Інтеграція України у європейський освітній та науковий простір, підвищення якості освіти та рівня викладання навчальних дисциплін зумовлюють посилення вимог до сучасного викладача, рівня його професійної компетентності, загальної культури, педагогічної майстерності та постійного самовдосконалення.

При вивченні матеріалу курсу аспірантам пропонується розглянути не тільки аспекти педагогічної майстерності, основні її складові, а й імідж сучасного викладача та основні принципи його формування. Прагнення до досконалості в професійній діяльності повинно бути його внутрішньою потребою.

Метою навчальної дисципліни є формування здатностей (компетентностей), які аспірант набуде після вивчення дисципліни:

ФК7 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти з енергетичного машинобудування.

Згідно вимог освітньо-наукової програми аспіранти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі програмні результати навчання:

ПРН 2 Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми галузі енергетичного машинобудування державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних і міжнародних наукових виданнях.

ПРН 9 Уміння організувати та викладати професійно-орієнтовані дисципліни та розробляти методичне забезпечення, на рівні, що відповідає вимогам вищої освіти.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Постреквізити дисципліни: Педагогічна практика.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Складові педагогічної майстерності

Тема 1.1. Сутність педагогічної майстерності викладача ВНЗ

- Тема 1.2. Педагогічна техніка
 Тема 1.3. Педагогічна культура, педагогічний такт
 Тема 1.4. Акторська майстерність

Розділ 2. Організація освітнього процесу у вищій школі

- Тема 2.1. Сучасні організаційні форми навчання і види навчальних занять.
 Тема 2.2. Навчально – методичне забезпечення дисципліни.
 Тема 2.3. Система забезпечення якості освіти.
 Тема 2.4. Актуальні проблеми системи контролю та оцінювання якості навчання.
 Тема 2.5. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова (підручники, навчальні посібники) література.

- В.П. Головенкін Педагогіка вищої школи: підручник / 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.
 Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
- Л. Г. Кайдалова, Н. Б.Шокіна, Т. Ю. Вахрушева Педагогічна майстерність викладача / Навчальний посібник. – Х.: Вид-во НФаУ, 2019. – 140 с.
 Режим доступу:
https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/1759/1/Book_%D0%9F%D0%9C%D0%92.pdf
- Ю. Б. Мельник Педагогіка вищої школи: силабус і методичний матеріал: навч.-метод. посіб. Х. : ХО-ГОКЗ, 2020. – 84 с. ISBN 978-617-7089-12-3.
 Режим доступу: https://culturehealth.org/hogokz_knigi/Kn_produkc/Metod/pvsc2020.pdf

Додаткова (монографії, статті, документи, електронні ресурси) література.

- В.П. Головенкін Інженерна педагогіка: Підручник. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 84 с.
 Режим доступу: http://psy.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/02/Injenerna_pedagogika.pdf
- Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
 Режим доступу: <https://eltutor.at.ua/Podskazki/Dychkivska.pdf>

Навчальний контент

3. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Згідно навчального плану для опанування матеріалу дисципліни передбачено лекційні заняття

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1.	Лекція 1. Вступ. Предмет і мета дисципліни. Задачі дисципліни.
Розділ 1. Складові педагогічної майстерності	
	Лекція 1. Тема 1.1. Сутність педагогічної майстерності викладача ВНЗ Поняття педагогічної майстерності. Компоненти педагогічної майстерності. Професійні компетентності. СРС. Структура педагогічної майстерності
2.	Лекція 2. Тема 1.2. Педагогічна техніка Загальні поняття. Техніка і культура мовлення. Зовнішній вигляд педагога. Культура і техніка рухів педагога. Психотехніка Тема 1.3. Педагогічна культура, педагогічний такт Педагогічна культура. Педагогічний такт. СРС. Вимоги педагогічного такту
3.	Лекція 3. Тема 1.4. Акторська майстерність Артистичність педагога. Роль артистизму в процесі педагогічного спілкування. Формування педагогічних артистичних здібностей. СРС. Шляхи створення творчого самопочуття викладача.
РОЗДІЛ 2 Організація освітнього процесу у вищій школі	

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
4.	<p>Лекція 4. Тема 2.1. Сучасні організаційні форми навчання і види навчальних занять. Класифікація організаційних форм навчання і видів навчальних занять. Лекції, практичні та семіарські заняття, лабораторні роботи і комп'ютерний практикум, індивідуальні навчальні заняття, консультації, індивідуальні завдання, самостійна робота студентів. Управління пізнавальною діяльністю студентів. Тема 2.2. Навчально – методичне забезпечення дисципліни. Силабус. Навчальна література. Методичне забезпечення СРС. Методи активізації пізнавальної діяльності. Стимули активізації пізнавальної діяльності студентів.</p>
5.	<p>Лекція 5. Тема 2.3. Система забезпечення якості освіти. Призначення та склад системи забезпечення якості освіти. Призначення та сутність процедур забезпечення якості освіти. Структура стандартів вищої освіти. Компетентний підхід та алгоритм розроблення стандартів вищої освіти. Призначення і зміст освітньо-професійної та освітньо-наукової програм. Тема 2.4. Актуальні проблеми системи контролю та оцінювання якості навчання. Цілі та завдання контролю якості навчання. Основні фактори, що впливають на якість навчання. Об'єкт і предмет контролю. Вимоги до системи контролю. Валідність, надійність, достовірність та ефективність контролю. Види та рівні контролю, їх завдання, цілі та функції. Форми контролю. Оцінювання і оцінка навчальних досягнень студентів. СРС. Університетська система забезпечення якості освіти. Основні стратегії розвитку вищої освіти в Україні. Актуальні проблеми контролю і оцінювання досягнень студентів в сучасному освітньому середовищі.</p>
6.	<p>Лекція 6 (1 академічна година) Тема 2.5. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти. Психологічна сутність інноваційного навчання. Загальна характеристика педагогічних технологій. Технологія програмованого навчання. Модульна технологія навчання. Кредитно-модульна технологія. Ігрові методи навчання. Дидактичні вимоги до електронних навчальних засобів та технологія їх розроблення. Технологія змішаного навчання. СРС. Принципи дистанційного навчання.</p>
	Залік

4. Самостійна робота

Згідно навчального плану для опанування матеріалу дисципліни передбачено виконання певних теоретичних завдань СРС (видається після лекцій) та у якості індивідуального завдання передбачається виконання реферату. Обсяг часу, який відводиться на виконання індивідуального завдання: 15 годин самостійної роботи. Завдання для виконання реферату надано у додатку 2.

Політика та контроль

5. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Система вимог, які викладач ставить перед аспірантом:

- обов'язкове відвідування лекцій, а також готовність відповідей при опитуванні;
- необхідне виконання таких вимог: активність, підготовка коротких доповідей чи текстів, відключення мобільних телефонів; відповідно до завдання викладача використання засобів зв'язку для пошуку інформації в Інтернеті;
- заохочувальні бали надаються у відповідності до «системи оцінювання результатів», штрафні бали є засобом протидії плагіату та несамостійному виконанню робіт;
- політика дедлайнів та перескладань полягає у виконанні поточних модульних робіт і реферату до початку сесії;
- політика щодо академічної доброчесності відповідає загальним положенням, прийнятим у «КПІ ім. Сікорського» (детальніше: <https://kpi.ua/code>);
- політика навчальної дисципліни спрямована на розвиток індивідуальних здібностей в напрямку набуття компетентностей щодо організації інноваційної діяльності для проведення науково-дослідних

- робіт та отримання навичок представлення науково-інноваційних проєктів, а також в напрямку розширення сфер застосування отриманих знань, умінь і досвіду;
- за бажанням аспірантів, допускається вивчення матеріалу за допомогою онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

6. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Види контролю знань аспірантів з дисципліни:

- відповіді на лекційних заняттях;
- виконання реферату;
- відповідь на заліку – максимально 100 балів (жорстка система).

Рейтинг аспіранта з дисципліни складається з балів, які він отримує за:

- дві відповіді (в середньому) кожного аспіранта на лекційних заняттях (на одному занятті опитуються приблизно 2 аспіранти; при середній чисельності групи у 10 осіб і шість лекцій отримуємо: $2 \cdot 6/5 \approx 2$ відповіді);
- виконання завдань СРС;
- виконання реферату;
- відповідь на заліку при виконанні умов допуску.

Умови допуску на залік: зарахування виконання завдань СРС, виконання реферату, стартовий рейтинг не менше 25 балів.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Робота на заняттях (опитування)

Ваговий бал — 10. Максимальна кількість балів аспіранта на всіх заняттях: $r_1=10$ балів $\times 2 = 20$ балів.

Критерії оцінювання:

10 балів — повна вірна відповідь на поставлене запитання; **9...8 балів** — відповідь має несуттєві помилки; **7...6 балів** — неповна відповідь; **5...4 балів** — наявність несуттєвих помилок в неповній відповіді, **3...1 балів** — наявність суттєвих помилок в неповній відповіді, **0 балів** — відсутність відповіді.

2. Виконання завдань СРС

Максимальна кількість балів $r_2 = 10$ балів.

Ваговий бал — 5. Максимальна кількість балів аспіранта за шість завдань (завдання СРС видаються після лекції, строк задачі завдання – не пізніше ніж через тиждень): $r_{2л}=5$ балів $\times 6 = 30$ балів. Виконане завдання надається викладачу у вигляді конспекту, виконання завдань СРС обов'язкове.

Критерії оцінювання:

5 балів — повне вірно виконане завдання; **4 бали** — виконане завдання має несуттєві помилки, виправлення не потребує; **3 бали** — виконане завдання, але недостатньо повно та має несуттєві помилки, потребує виправлення; **2...1 балів** — наявність суттєвих помилок у виконаному завданні, потребує виправлення; **0 балів** — завдання здано невчасно.

Штрафні бали:

- несвоєчасне представлення виконаного завдання СРС без поважної причини (хвороба) — **1 бал**.

3. Виконання реферату

Максимальна кількість балів за виконання реферату 45 балів і за захист 5 балів, тобто сумарна кількість балів дорівнює $r_3=45\text{балів}+5\text{балів} = 50$. Завдання видається аспіранту на початку семестру, строк захисту – консультація перед останнім заняттям. Оформлення реферату згідно вимогам щодо оформлення робіт. Виконання і захист реферату обов'язкове.

Критерії оцінювання (виконання реферату):

50...45 балів — повно (творчо) виконання завдання, відповідність вимогам щодо оформлення; **44...34 бали** — повно (творчо) виконання завдання, незначна невідповідність вимогам щодо оформлення; **33...25 балів** — виконання завдання з деякими незначними неточностями, відповідність вимогам щодо оформлення; **24...15 балів** — виконання завдання з деякими неточностями, незначна невідповідність вимогам щодо оформлення; **14...0 балів** — виконання завдання з грубими помилками, невідповідність вимогам щодо оформлення – робота не зарахована, потребує доопрацювання.

Критерії оцінювання (захист реферату):

5 балів — повна вірна відповідь на поставлені запитання за темою реферату; **4 бали** — відповідь має несуттєві похибки; **3 бал** — неповна відповідь; **2 бали** — наявність несуттєвих помилок в неповній відповіді або відсутність відповіді, **1...0 балів** — наявність суттєвих помилок в неповній відповіді або відсутність відповіді, захист не зараховано

Штрафні бали:

- несвоєчасне представлення та/або захист реферату без поважної причини (хвороба) — **1 бал**.

5. Відповіді на заліку

Залік проводиться у письмово-усній формі. Залікова робота складається з чотирьох питань (по 10 балів і результат множиться на коефіцієнт 2,5). Перелік питань наведений у додатку до силабусу дисципліни. Тобто, максимальна кількість балів за виконану залікову роботу: **100 балів**.

Критерії оцінювання:

Кожне питання залікової роботи оцінюється згідно до системи оцінювання:

- повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – **9...10 балів**;
- достатньо повна відповідь (не менше 70% потрібної інформації, або незначні неточності) – **7...8 балів**;
- неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – **5...6 (11...13) балів**;
- незадовільна відповідь (менше 60% потрібної інформації та помилки) – менше **5 балів**.

Штрафні бали:

- додаткове питання з тем лекційного курсу та практичних занять отримують аспіранти, які не брали участі у роботі певного заняття. Незадовільна відповідь з додаткового питання знижує загальну оцінку на **3 бали**.

Розрахунок шкали рейтингу з дисципліни (R_d):

Сума вагових балів контрольних заходів в семестрі (стартовий рейтинг) складає:

$$R_c = r_1 + r_2 + r_3.$$

де r_i — рейтингові або вагові бали за кожний вид робіт з дисципліни.

Максимально можливий стартовий рейтинг: $R_c = 20+30+50 = 100$ балів.

Необхідною умовою допуску до заліку є зарахування виконання завдань СРС, виконання реферату, стартовий рейтинг не менше 25 балів. Якщо аспірант має стартовий рейтинг більше 60 балів, то він може отримати залік «автоматом» (бали переводяться у відповідну оцінку згідно таблиці відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою). Якщо аспірант має стартовий рейтинг менше 60 балів і виконав умови допуску, або бажає підвищити свою оцінку, то у цьому випадку застосовується «жорстка» система оцінювання: рейтинг за семестр анулюється і аспірант виконує залікову роботу. Оцінка за залікову роботу є остаточною

Аспіранти, які набрали у семестрі рейтинг з дисципліни менше, ніж 25 балів, або не виконали умов допуску, зобов'язані до початку екзаменаційної сесії підвищити його, інакше вони не допускаються до заліку з цієї дисципліни і мають академічну заборгованість.

Залікова складова R_3 шкали дорівнює: **$R_3 = 100$ балів**

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Аспіранти мають право і можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами (детальніше: https://osvita.kpi.ua/2020_7-170, https://document.kpi.ua/files/2020_7-170.pdf).

Аспіранти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (детальніше: <https://kpi.ua/code>).

7. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

1. Дистанційне навчання:

В умовах дистанційного режиму організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання: платформи дистанційного навчання «Сікорський» та «Електронний кампус». Навчальний процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчаль-

них занять. Заняття проходять з використанням сучасних ресурсів проведення онлайн-зустрічей (організація відео-конференцій на платформі zoom).

2. *Навчання в умовах правового режиму воєнного стану:*

- передбачає проведення усіх видів занять дистанційно (з використанням синхронної або асинхронної моделі освітньої взаємодії), у відповідності до Регламенту організації освітнього процесу в дистанційному режимі та Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського;
  - кінцеві терміни виконання індивідуальних завдань і завдань самостійної роботи переносяться на кінець семестру (з обов'язковим виконанням і захистом);
  - у рейтингову систему оцінювання вносяться зміни стосовно нарахування штрафних балів за не своєчасне виконання завдань: штрафні бали не нараховуються.
3. Для аспірантів існує можливість зарахування (у вигляді додаткових балів до рейтингу до 20 балів):
- сертифікатів проходження дистанційних чи онлайн курсів за тематикою дисципліни;
  - сертифікатів, які підтверджують участь у науково–практичних і наукових конференціях за тематикою дисципліни;
  - публікація статті у науковому журналі за тематикою дисципліни.

Додаток 1

Список теоретичних питань, які виносяться на залік

1. Проаналізуйте компоненти педагогічної майстерності. Розкрийте поняття педагогічної майстерності.
2. Проаналізуйте професійні компетентності викладача. Розкрийте поняття педагогічної майстерності.
3. Проаналізуйте структуру педагогічної майстерності.
4. Проаналізуйте техніку і культуру мовлення викладача, вимоги до зовнішнього вигляду і культуру рухів педагога.
5. Розкрийте поняття педагогічної культури і педагогічного такту.
6. Проаналізуйте у чому полягає артистичність педагога, як формуються педагогічні артистичні здібності.
7. Проаналізуйте роль артистизму в процесі педагогічного спілкування, як формуються педагогічні артистичні здібності.
8. Проаналізуйте шляхи створення творчого самопочуття викладача.
9. Проаналізуйте класифікацію організаційних форм навчання і видів навчальних занять.
10. Проаналізуйте вимоги до організації і проведення основних видів навчальних занять.
11. Проаналізуйте методи і засоби управління пізнавальною діяльністю студентів.
12. Проаналізуйте методи активізації пізнавальної діяльності.
13. Проаналізуйте стимули активізації пізнавальної діяльності студентів.
14. Проаналізуйте структуру і вимоги до методичного забезпечення навчальних дисциплін.
15. Проаналізуйте призначення та склад системи забезпечення якості освіти, призначення та сутність процедур забезпечення якості освіти, структуру стандартів вищої освіти.
16. Проаналізуйте компетентний підхід та алгоритм розроблення стандартів вищої освіти, призначення і зміст освітньо-професійної та освітньо–наукової програм.
17. Розкрийте поняття контроль якості навчання, об'єкт і предмет контролю.
18. Проаналізуйте основні фактори, що впливають на якість навчання. Об'єкт і предмет контролю. Вимоги до системи контролю.. Форми контролю. Оцінювання і оцінка навчальних досягнень студентів. Актуальні проблеми контролю і оцінювання досягнень студентів в сучасному освітньому середовищі
19. Розкрийте поняття валідність, надійність, достовірність та ефективність контролю. Проаналізуйте види та рівні контролю, їх завдання, цілі та функції, університетську систему забезпечення якості освіти.
20. Проаналізуйте основні фактори, що впливають на якість навчання, форми контролю, вимоги до оцінювання і оцінки навчальних досягнень студентів, основні стратегії розвитку вищої освіти в Україні.
21. Проаналізуйте актуальні проблеми контролю і оцінювання досягнень студентів в сучасному освітньому середовищі
22. Проаналізуйте психологічну сутність інноваційного навчання, загальну характеристику педагогічних технологій.

23. Розкрийте поняття технології програмованого навчання, модульної технології навчання, кредитно-модульної технології.
24. Проаналізуйте ігрові методи навчання, технологію змішаного навчання, принципи дистанційного навчання.

Додаток 2

Завдання для виконання реферату

У якості реферату аспірантам пропонується підготувати наступні навчально–методичні матеріали (тематика дисципліни і вид навчально–методичного матеріалу на вибір аспіранта).

1. Розробити конспект лекції (практичного заняття), який включає текст заняття, презентацію і допоміжні матеріали(за потреби).
2. Методичні вказівки для виконання лабораторної роботи (комп'ютерного практикуму).
3. Силабус дисципліни.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

*Складено д.т.н., професором, Тузом Валерієм Омеляновичем,
к.т.н., доценткою, Лебедь Наталією Леонідівною*

Ухвалено: кафедрою АЕС і ІТФ (протокол № 15/а від 30.06. 2022 р.)

Погоджено: Методичною комісією ТЕФ (протокол № 9 від 30. 06. 2022 р.)